

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2343/2023
14.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Милан Петровић, адвокат из ..., против туженог „Leoni Wiring System Southeast“, доо Прокупље, чији је пуномоћник Срђан Јанићијевић, адвокат из ..., ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1066/2022 од 26.10.2022. године, у седници одржаној 14.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1066/2022 од 26.10.2022. године, става другог изреке у делу којим је преиначена пресуда Основног суда у Нишу П1 3138/2018 од 02.11.2021. године у ставу првом изреке у одбијајућем делу и усвојен тужбени захтев тужиле.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1066/2022 од 26.10.2022. године, става првог изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 3138/2018 од 02.11.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиле и обавезан тужени да тужилци на име накнаде нематеријалне штете исплати: за претрпљени физички бол износ од 180.000,00 динара са законском затезном каматом од 02.11.2021. године до исплате, док је за вишак преко досуђеног па до траженог износа од 1.500.000,00 динара који захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ почев од 01.09.2017. године до 01.11.2021. године одбијен, као неоснован; за претрпљени страх износ од 250.000,00 динара са законском затезном каматом од 02.11.2021. године до исплате, док је захтев за вишак преко досуђеног па до траженог износа од 2.000.000,00 динара као и захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ почев од 01.09.2017. године до 01.11.2021. године, одбијен, као неоснован; за претрпљене душевне болове због наружености износ од 100.000,00 динара са законском затезном каматом од 02.11.2021. године до исплате, док је захтев за вишак преко досуђеног а до траженог износа од 1.000.000,00 динара, као и захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ од 01.09.2017. године до 01.11.2021. године одбијен као неоснован; за претрпљене душевне болове због умањења животне активности износ од 100.000,00

динара са законском затезном каматом од 02.11.2021. године до исплате, док је захтев за вишак преко досуђеног до траженог износа од 500.000,00 динара, као и захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ од 01.09.2017. године до 01.11.2021. године одбијен, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име трошкова поступка исплати 168.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1066/2022 од 26.10.2022. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у усвајајућем делу става првог изреке, а жалба туженог у том делу одбијена, као неоснована. Ставом другим изреке, преиначена је другостепена пресуда у одбијајућем делу става првог изреке, тако што је обавезан тужени да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете поред износа досуђених ставом првим изреке првостепене пресуде исплати за претрпљене физичке болове и износ још од 120.000,00 динара, за претрпљени страх и износ од још 30.000,00 динара, за претрпљене душевне болове због наружености и износ од још 100.000,00 динара и на име претрпљених душевних болова због умањења животних активности и износ од још 120.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, док је део захтева за исплату већих износа од досуђених до тражених 1.500.000,00 динара за претрпљене физичке болове, од досуђених до тражених 2.000.000,00 динара за претрпљени страх од досуђених до тражених милион динара за претрпљене душевне болове због наружености и од досуђених до тражених 500.000,00 динара за претрпљене душевне болове због умањења животне активности одбијен, као неоснован. Ставом трећим изреке, укинута је одлука о трошковима поступка, садржана у ставу другом изреке првостепене пресуде и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку у ставу другом изреке у делу у коме је преиначена првостепена пресуда у одбијајућем делу у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...10/23) и члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 10/23), Врховни суд је утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је 21.01.2017. године, са туженим закључила уговор о раду на одређено време на радном месту радника на производним процесима производне јединице ЈЛР На основу Анекса уговора о раду од 21.02.2017. године, тужилца је упућена на рад у ..., код „Leoni Wiring Systems Pitesti“ SRL. Дана 30.03.2017. године, за време паузе за топли оброк, око 9,30 часова, тужилца се са колегином ББ налазила за столом у мензи туженог када је путничко возило прошло кроз ограду, која је делила спољни део мензе и оближњи прометни пут, којом приликом је колегиница тужилце ББ настрадала на лицу места, док је тужилца задобила тешке телесне повреде. Простор (менза) који је тужени наменио за одмор и боравак радника ради исхране налази се непосредно до приступног двосмерног пута намењеног за саобраћај моторних возила, који пут је прометан и у сталној употреби, будући да га користе не само радници фабрике у којој је тужилца радила, већ и трећа лица, јер је у

том простору више фабрика. Наведени простор (менза) је укопан и испод нивоа приступног пута, а од пута га одваја ограда од плексигласа и низак парапет висине од 20-30 цм.

На основу налаза и мишљења судских вештака медицинске струке утврђено је да је тужила том приликом задобила тешке телесне повреде, услед којих повреда је трпела физичке болове и страх и услед којих повреда је код тужиле наступила наруженост и умањење животне активности, све ближе описано у налазима и мишљењима судских вештака.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је на основу члана 164. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14), члана 9. став 1. и 3. Закона о безбедности здравља на раду („Службени гласник РС“, бр.101/2005, 91/2015 и 113/2017 – др. закон) и члана 154. и 200. Закона о облигационим односима, делимично усвојио тужбени захтев тужиле, јер је закључио да је тужила претрпела повреду на раду, будући да је задобила тешке телесне повреде, као последицу несреће на послу, те да је наступио основ одговорности туженог послодавца. Ово, јер је утврдио да простор фабрике туженог у коме је предметног дана тужила доживела повреду на раду, а који је тужени наменио за одмор и боравак радника ради исхране, да није био подобан за дужи боравак, задржавање запослених и самим тим адвекатан намени коју му је тужени наменио, имајући у виду где се исти налазио, те да пропуштање туженог да спољни простор кантине измести на безбедније место и удаљи га од приступног пута, односно да га боље обезбеди, да то повлачи његову одговорност за повреде које је тужила задобила.

Другостепени суд је побијаном пресудом потврдио првостепену пресуду у ставу првом изреке у делу у ком је усвојен тужбени захтев, а делимично преиначио у одбијајућем делу и обавезао туженог да тужилци на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове исплати износ од још 120.000,00 динара, за претрпљени страх износ од још 30.000,00 динара, за претрпљене душевне болове због наружености износ од још 100.000,00 динара и на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности износ од још 120.000,00 динара, сматрајући да је правилан закључак првостепеног суда да је тужени у обавези да тужилци накнади штету коју је претрпела, будући да је наступио основ одговорности туженог послодавца, при томе прихватајући разлоге које је првостепени суд дао, али, да су износи које је обавезан тужени да плати тужилци на име накнаде нематеријалне штете прениско одмерени, применом члана 164. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14), члана 9. став 1. и 3. Закона о безбедности здравља на раду („Службени гласник РС“, бр.101/2005, 91/2015 и 113/2017 – др. закон) и члана 154. и 200. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног суда, правилан је закључак нижестепених судова да је тужени у обавези да тужилци накнади штету коју је претрпела, правилном применом материјалног права.

Према члану 164. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14), ако запослени претрпи повреду или штету на раду или у вези са радом, послодавац је дужан да му накнади штету у складу са законом и општим актом.

Одредбом члана 33. став 4. Закона о здравственом осигурању („Службени гласник РС“ 107/2005 са изменама), који се примењивао у време спорног догађаја, прописано је да је повреда на раду у смислу тог закона, свака повреда, обољење или смрт настала као последица несреће на послу, односно као последица сваког неочекиваног или непланираног догађаја, укључујући акт насиља који је настао услед рада или је повезан са радом и који је довео до повреде, обољења или смрти осигураника која је наступила одмах или у периоду од 12 месеци од дана настанка повреде на раду.

Законом о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 91/151 и 113/17 – др. закон) који се примењивао у време спорног догађаја уређено је спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду лица која учествују у радним процесима, као и лица која се затекну у радној околини, ради спречавања повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом (члан 1. став 1.). Чланом 4. тачка 4. овог Закона, прописано је да безбедност и здравље на раду јесте обезбеђивање таквих услова на раду којима се, у највећој могућој мери, смањује повреда на раду, професионално обољење или обољење у вези са радом и који претежно стварају претпоставке за пуно физичко, психичко и социјално благостање запослених, а ставом 6. је предвиђено да је радно место простор намењен за обављање послова код послодавца у којем запослени борави или има приступ у току рада и који је под непосредном или посредном контролом послодавца. Чланом 9. став 1. овог Закона, прописано је да је послодавац дужан да обезбеди запосленом рад на радном месту и у радној околини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду, ставом 2. да се послодавац не ослобађа обавеза и одговорности у вези са применом мера безбедности и здравља на раду одређивањем другог лица или преношењем својих обавеза и одговорности на друго лице, ставом 3. да у случају настанка повреде на раду због неуобичајених и непредвидивих околности које су изван контроле послодавца или због изузетних догађаја чије се последице упркос свим настојањима нису могле избећи, послодавац није одговоран у смислу овог закона, док је ставом 4. прописано да је послодавац дужан да обезбеди да радни процес буде прилагођен телесним и психичким могућностима запосленог, а радна околина, средства за рад и средства и опрема за личну заштиту на раду буду уређени, односно произведени и обезбеђени, да не угрожавају безбедност и здравље запосленог.

Одредбом члана 154. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Према ставу 2. истог члана, за штету од ствари или делатности од којих потиче повећана опасност штете за околину, одговараће се без обзира на кривицу. Према ставу 3. истог члана, за штету без обзира на кривицу одговара се и у другим случајевима предвиђеним законом.

Имајући у виду утврђено чињенично стање и цитиране одредбе закона, по оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови обавезали туженог да тужиљи накнади нематеријалну штету за претрпљене физичке болове, страх, наруженост и умањење животне активности, уз правилан закључак да су у овом случају испуњени услови за одговорност туженог по основу повреде на раду.

Наиме, одредба члана 164. Закона о раду примарно предвиђа обавезу послодавца да накнади штету, а одредбама Закона о здравственом осигурању дефинисано је, између осталог, да је повреда на раду свака повреда, обољење или смрт,

настала као последица несреће на послу, односно као последица сваког неочекиваног или непланираног догађаја, укључујући и акт насиља који је настао услед рада или је повезан са радом и који је довео до повреде, обољења или смрти која је наступила одмах или у периоду од 12 месеци од дана настанка повреде на раду. У овом случају тужила је претрпела повреду на раду, јер су повреде које је тужила задобила последица несреће у току радног времена, за време коришћења паузе у просторији коју је тужени наменио за одмор и боравак радника ради исхране. Према Закону о безбедности и здрављу на раду безбедност и здравље на раду јесте обезбеђивање таквих услова на раду којима се, у највећој могућој мери, смањује повреда на раду, професионално обољење или обољење у вези са радом и који претежно стварају претпоставке за пуно физичко, психичко и социјално благостање запослених, због тога пропуштање послодавца да изврши ове своје обавезе повлачи одговорност послодавца за штету која запосленом услед тога настане. Наведеној обавези одговара право запосленог на безбедност и заштиту живота и здравља на раду. Када се има у виду где се налази простор где се несрећа догодила, а који је тужени наменио за одмор и боравак радника ради исхране, односно да се налази непосредно до приступног двосмерног пута намењеног за саобраћај моторних возила, који пут је прометан и у сталној употреби, будући да га користе не само радници фабрике у којој је тужила радила, већ и трећа лица, с обзиром да је у том простору више фабрика и да је наведени простор (менза) укопан и испод нивоа приступног пута, а да га од пута одваја ограда од плексигласа и низак парапет висине од 20-30 цм, то је правилан закључак нижестепених судова да је тужени одговоран за штету коју је тужила претрпела, јер је тужени пропустио да изврши своју обавезу и да простор који је наменио за одмор и боравак радника ради исхране измести на безбедније место и удаљи га од приступног пута, односно да га боље обезбеди, и да то повлачи његову одговорност за повреде које је тужила задобила. У наведеном се огледа и узрочно – последична веза између пропуста туженог и настале штете, па с обзиром на то, то су правилно нижестепени судови применили материјално право када су обавезали туженог да тужили накнади нематеријалну штету.

Стога су неосновани наводи ревизије туженог о погрешној примени материјалног права и да у овом случају због неуобичајених и непредвидивих околности које су биле изван његове контроле односно због изузетног догађаја чије се последице упркос свим настојањима нису могле избећи, да није одговоран за насталу штету. Ово, јер, како су то правилно закључили нижестепени судови, тужени је био дужан да обезбеди да радно место (менза) буде обезбеђено и да не угрожава безбедност и здравље запослених.

Супротно наводима ревизије, висина накнаде штете правилно је одмерена у складу са свим околностима из члана 200. Закона о облигационим односима, у вези са чланом 232. ЗПП. Правилан је закључак другостепеног суда да све околности случаја, а посебно интензитет и трајање физичких болова и страха, душевни болови због наружености и умањења животне активности оправдавају досуђивање правичне новчане накнаде, при томе је другостепени суд водио рачуна о томе да накнада буде адекватна значају повређеног добра, циљу коме служи, као и природи и друштвеној сврси обештећења.

Са напред наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у преосталом делу у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија недозвољена.

Тужбом поднетом 01.09.2017. године, тужила је тражила накнаду штете у износу од 5.000.000,00 динара. Првостепеном пресудом делимично је усвојен тужбени захтев за износ од 630.000,00 динара, а одбијен за 4.370.000,00 динара. Другостепеном пресудом преиначена је првостепена пресуда у одбијајућем делу и обавезан тужени да тужили на име накнаде нематеријалне штете исплати укупно износ од још 370.000,00 динара. Према члану 403. став 2. тачка 2. ЗПП, ревизија је увек дозвољена ако је другостепени суд преиначио пресуду и одлучио о захтевима странака, а према члану 403. став 3. истог закона ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима када се тужбени захтев односи на утврђење права својине на непокретностима или потраживање у новцу, на предају ствари или извршење неке друге чинидбе, ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе.

Имајући у виду да се ревизијом туженог побија другостепена пресуда и у делу у коме је потврђена првостепена пресуда, у коме вредност предмета спора износи 530.000,00 динара, то ревизија у том делу није дозвољена, са којих разлога је на основу члана 413. ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић